

Kåre Svebak:

Guds tro formidlet i den apostoliske Kirke

25 TESER

Kristen folketradisjon møter oss i nåtid som *tilbakemeldinger* på kirkens omsorg for mennesker i fortid. Lik et ekko er de endret og samtidig gjenkjennelige. De ses i praksis, høres i ord - også i det sekulær-liberale samfunn. I vårt land er de lite dokumentert. Landsdekkende intervjusamlinger fins ikke. Hva kirkens apostolisitet innebærer for presteutdanning og menighetsbyggende arbeid er lite erkjent.

Vil man lære en menighetshistorie å kjenne, bør man kunne gjøre intervjuer som innfrir kildekritiske krav til dokumentasjon. Da kan man lettere begrunne de strategier man gjør eller bør gjøre for bedre å formidle den tro som er gitt kirken i begynnelsen.

Generelt sett forutsetter budskapsformidling elementær innsikt fra flere fagområder. En sentral problemstilling er forholdet mellom kontinuitet og forandring i generasjonsløpet. Ved hjelp av konkret menighetskunnskap vil vi danne oss et oversiktlig bilde av den tradisjonsformidling som har funnet sted og fremdeles pågår i generasjonsløpet. Hva er dens svakhet og styrke? Hvilke følger bør tilbakemeldingene få i det menighetsbyggende arbeid?

Det er fristende å begrunne svarene med påstått kompetanse, men praktisk teologi er noe annet enn praktisk fornuft. Den faktiske kompetanse og autoritet består i Kristi ord og befalinger, gjort anskuelig for oss i Nytestamentets skrifter. Denne erkjennelse har gyldighet gjennom alle kristengenerasjoner. Det kirkebeskrivende ord er «apostolisk», tilføyd Den nicenske bekjennelse fra år 325.

Rettesnoren er Jesu Kristi ord og befalinger, gitt kirken en gang for alle i og med det apostoliske ord. Derfor er den apostoliske kirke å finne der hvor gudstjenestelige ordninger verner om Guds barns frihet i nådemidlenes bruk – som i begynnelsen, så også i nåtid.

Hensikten er gitt med menighetens sendelse – det evige liv som består i å kjenne den eneste sanne Gud å kjenne i hans trofasthet og nåde. Det skjer gjennom den han utsendte, Jesus Kristus, virksom til stede med Ord og Sakrament i den forsamlede menighet. (Joh 17:3, 20.) Der fremstår apostolatets kirke som Guds husfolk med ham i sin midte (Ef 2:19). Han samler og forener, og lar små og store vokse i kirkens gudgitte tro med den kommende verden for øye. Men hensikten oppnås ikke uten rettesnoren.

HVORDAN BEDØMME OG FORNYE KRISTEN FOLKETRADISJON?

1. Tre *avgrensninger*: (1) En gruppetradisjon (el kollektivtradisjon) omfatter mere enn sedvaner – «det vi er vant til». Tradisjon kaller vi budskap og praksis mottatt fra generasjoner forut for oss som nå lever. (2) I likhet med annen tradisjon blir også apostelordets lære formidlet i en sosial prosess. (3) Sannhetskriteriet er ikke «det som er blitt trodd over alt, alltid og av alle» (Vincent av Lerinum, d ca 434), men apostelordets lære fra kirkens Herre og Lærer.
2. Det apostoliske ord er rettesnor og målestokk for menighetens virksomhet, og likeså i bedømmelsen av den folkelige tilbakemelding på prekenembetets oppdrag og fullmakter: (1) Å forkynne i Jesu navn omvendelse og syndenes forlatelse for alle folk (Lk 24:47). (2) Å lære døpte å leve det disippelliv som holder Kristi befalinger. (3) Å kalle skikkede menn til menighetshyrder (pastorer) og dermed stadfeste Guds gode skapervilje og anskueliggjøre forholdet mellom Kristus og hans kirkebrud i den forsamlede menighet. (4) Å være et legende fellesskap hvor undervisning og påminnelser gis om det private skriftemål, og anledning til å skrifte før man deltar i Herrens Nattverd. (5) Fremsi høyt Kristi virkekräftige ord over fremsatt brød og vin (uten påkallelse av den Hellige Ånd - forvandlingsepiklese). Andre kjennetegn ved kirken er prestenes ekteskap, kristnes bønn og lovprisning, kors og trengsel.
3. Kilden til kontinuitet og fornyelse i kirken er de handlinger som har Guds mandat og fullmakter i prekenembetets gjerning. Ved dem er den oppstandne Kristus til stede i den forsamlede menighet, virksom med Den Hellige Ånd. Kilden til sakssvarende fornyelse fins ikke andre steder. Jf 1 Kor 15:1-3, Åp 2-3, osv.
4. Høymessen er åpen for alle med adgang for alle til å delta i den jevnlige disippelundervisning (katekumenatet) gjennom kirkeårets tider. Instruksjon og øvelse hører med. Kirkeødeleggende er «satellittvirksomheter» uavhengig av det kirkehjem hvor Guds husfolk fremtrer i samlingen om Ord og Sakrament.
5. Foreldregenerasjonens samspill med prestens oppdrag er trosformidlingens mulighet i generasjonsløpet. Aldersbestemte livserfaringer beriker det tradisjonsmiljø hvor barneretten hos Gud forener på dåpens grunn. Dette samspill må komme til uttrykk når høymessen forberedes og gjennomføres. Guds tjeneste for oss virker Guds barns lek for ham.

KRISTENTROENS BEGRUNNELSE I FORTID - GUDSDYRKELSENS VILKÅR I NÅTID

6. *Kristentroens begrunnelse* er unik. Da Jesus var lagt i graven, holdt ingen råd om hva vi nå skal gjøre. Etter Jesu oppstandelse fulgte den ventetid da han ga sine befalinger og fullmakter til de tolv. Like fra Pinsedagen ble de praktisert i den nye pakts gudsfolk, først av apostlene og deres trofaste etterfølgere i prekenembetet.
7. Den Oppstandne Kristus er *gudsdyrkelsens vilkår*. Virksom til stede i prekenembetets gjerning, lokker han og drar med de handlinger han befalte. Noen annen legitimitet har ikke menighetens virksomhet.

8. Åpenbaringsordets Gud er *kilden* til praktisk teologi og hans ord dens målestokk og rettesnor – og ingenting annet. Følgelig er Guds kirke hverken statens eller folkets tjenerinne, men Ordets tjenerinne. Hvor apostolatets kirke fremtrer i en dennesidig menighetshistorie, blir Guds tro formidlet. Mennesker kommer til tro ved det apostoliske ord og lærer å holde Kristi befalinger. Joh 17:20, Rom 10:15-17. På dette vilkår er den oppstandne Kristus virksom i den forsamlede menighet. Mt 28:20.
9. En evangelisk-luthersk menighet er apostolatets kirke fra begynnelsen. Se beskrivelsen i 1Tess 2:1-14. Sakssvarende uttrykk i ord og handling verner om Guds barns nåderett i gudstjenestelige handlinger (Hans Dubois).
10. Forholdet kontinuitet og forandring medfører en tosidig oppgave, dels trofasthet mot det apostoliske ord, dels forandring med sakssvarende uttrykk. Oppgaven krever den bibelske begrunnelse formidlet i undervisning og instruksjon.

SAMHANDLING I ET ORDNET NÅDEMIDDELFELLESSKAP, ENHVER I SITT KALL

11. Tilbakemeldingene fra kristen folketradisjon gir innblikk i situasjoner og hendelser da trosformidling skjedde. Noe fortellingsstoff gjenspeiler apostelordets lære formidlet i fortid, mens annet stoff reflekterer den situasjonsbestemte betoning, utforming og anvendelse. I fortellersituasjonen medvirker fortellerens livshistorie på en indirekte måte og aktualiserer den apostoliske lærenorm. Et *intervjuskjema* skal sikre det helhetlige grep om nådemidlenes brukerhistorie i menigheten.
12. I den gudstjenestelige situasjon må prekenembetets oppdrag definere situasjonen med identitetsgivende svar på spørsmål av typen hvorfor er jeg her, hvorfor er presten her, hva skal vi gjøre, osv (konnotasjoner). Begrunnelsen hører sammen med dåpen, for alt i kirken handler om dåpen. Gud har kalt til oss å etterfølge Kristus i forsakelse og tro, og leve som liturger for Gud og diakoner for vår neste.
13. Kristen folketradisjon står alltid i et forhold til kristentroens begrunnelse og nådemidlenes bruk. Synlige påminnelser er døpefont, prekestol, det nakne alterbord og skriftestolen (i det gammellutherske kirkerom). Begrunnelsen er kristentroens begrunnelse i en bevitnet Jesus-historie og hans virksomme nærvær i den forsamlede menighet. Uten den Oppstandnes befalinger, ville bruken aldri funnet sted. Alternativene består i selvklok åndelighet og fellesskap med rom for reservasjoner mot apostelordets lære fra kirkens Herre.
14. Den apostoliske læretradisjon består i *samhandling mellom prest (el pastor) og lekfolk i et ordnet nådemiddelfellesskap*, på troskapens vilkår og enhver i sitt kall. Der blir kirkens læregrunn fra begynnelsen formidlet med de betoningene som omstendighetene krever, og avpasset tilhørernes forutsetninger, alltid med front mot vrang lære.
15. *Smågruppen er den sosiale motor*, når to eller tre «prater kristendom». Kristnes samtale oppmuntrer, begrunner og avklarer med Guds ord, og den inkluderer, innbyr, informerer, osv. Ingen offentlig kirkevirksomhet må få tilsløre eller overse smågruppens betydning i den private sfære. Her vises omsorg for andres gudsforhold.

GUDS KIRKES UTBREDELSE MED ORD OG SAKRAMENT I TIDENS LØP

16. Ordet «apostolisk» beskriver *den rett-troende kirkes faktiske utbredelse i tidens løp* (Apg 2:42). Intet menneske har noe Guds mandat til å gjøre de læretilpasninger som mennesker krever eller godtar. Med ordet «apostolisk» markerer vi tilhørighet til Guds Ene Hellige Kirke, som beviselig er formidlet i den apostoliske læretradisjon siden aposteltiden. Hvor apostolatets kirke fremtrer, er grunnvollen den samme som i begynnelsen. Her er den oppstandne Kristus hjørnesteinen som med sin Ånd forener og sammenfører kirken alle dager.
17. Kirkemøtevedtak erstatter ikke Guds uerstattelige kirkeorden. Erstatningene villeder mennesker og ødelegger den apostoliske kirke. Påstått apostolisitet har ingen gyldighet i kirken. Åp 3:14. Herrens apostler dannet ikke menigheter med rom for motstridende lærdommer klassifisert som «meninger» i en fortløpende debatt.
18. Den Hellige Treénhet er ikke delt, og derfor er heller ikke Guds Ene Hellige kirke delt, og har aldri vært det. Splittelsene overvinnes ikke med enighet «på tilstrekkelig grunnlag» og vedtak som gjøres forpliktende for alle i den kirkeorganiserte virksomhet. De overvinnes heller ikke ved å utstøte apostelordets etterfølgere. (Jf 1 Clemens brev ca år 95.)
19. Årsaken til den kirkeødeleggende virksomhet er *antikrist*, virksom gjennom kirkens historie med bekvemme innsigelser mot apostelordets lære. 2 Tess 2. Ødeleggelsen er «tidens tegn» før Kristi gjenkomst til dom. Historien om kirkefelleskap «på tilstrekkelig grunnlag» er historien om antikristens ødeleggelse av den bekjennende kirke, trofast i den apostoliske læretradisjon fra kirkens Herre og Lærer.
20. Den apostoliske læretradisjon er *ingen åndssuksesjon* begrunnet i snusfornuft og synsing, men består i apostelordets lære fra Herren, etterfulgt i ord og handling. Hvor Guds «hemmeligheter» blir forvaltet med troskap, der er det apostoliske ord rettesnoren for forandringer og korrigeringer. Jf 1 Kor 4:1f, 15:1-3, Åp 2-3, osv.
21. Den apostoliske læreformidling befinner seg alltid i en *valgsituasjon*: På den ene side kan man gjøre som «de gamle har sagt» - og med stor konsekvens ende som et isolat for innvidde i lokalmiljøet. På den annen side kan man tilpasse kirken til menneskers behov og krav, og med stor konsekvens fremstå som lovreligion under relativismens terror. Jak 4:4. 1 Joh 4:5. Joh 15:19.
22. Både bruddene og gjenopprettelsen angår den enkelte døpte. Følgelig må gjenopprettelsen være åpenbar, når kirkens tjenere og lemmer bruker kallsretten til å gjenopprette ordnet nådemiddelfelleskap på kirkens grunn, lagt i begynnelsen.
23. Hvor apostolatets kirke lar Guds nådemidler fremstå i all sin herlighet. - Der finnes den rettferdighet som evangeliet åpenbarer av tro til tro i all sin herlighet. (Lk 24:47) - Der blir det nye livet, gitt i dåpen, forkynt i all sin herlighet. - Der blir privatskriftemålet med absolusjonen brukt i all sin herlighet. - Og der blir kirkefelleskap praktisert i enig bekjennelse hos enhetens Herre over enhetens sakrament i all sin herlighet.

24. Kirkens bekjennelse og rett hører uatskillelig sammen under Kristi herredømme. Den apostoliske læretradisjon i liturgiske ordninger verner om Guds barns frihet på nåderettens grunn. Dette vern krever tilsyn ved prest og biskop. Tilsynet krever valgprosedyrer i samsvar med prekenembetets gudgitte oppdrag – uavhengig av stats- og folkemakt.
25. Den folkelige tilbakemelding i tidens løp vitner om nådemidlenes brukerhistorie, og om Guds kirke skjult under korset. Guds kirkes apostolisitet oppmuntrer og formanner menighetshyrder til trofasthet etter regelen, Lk 5:5 – **På ditt ord** vil jeg kaste garnet.

Hellig Tre Kongers dag, 6. januar 2021.